

Onderwijssysteem

Curaçao, St. Maarten en de BES-eilanden

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Curaçao, St. Maarten en de BES-eilanden. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit dit gebied met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

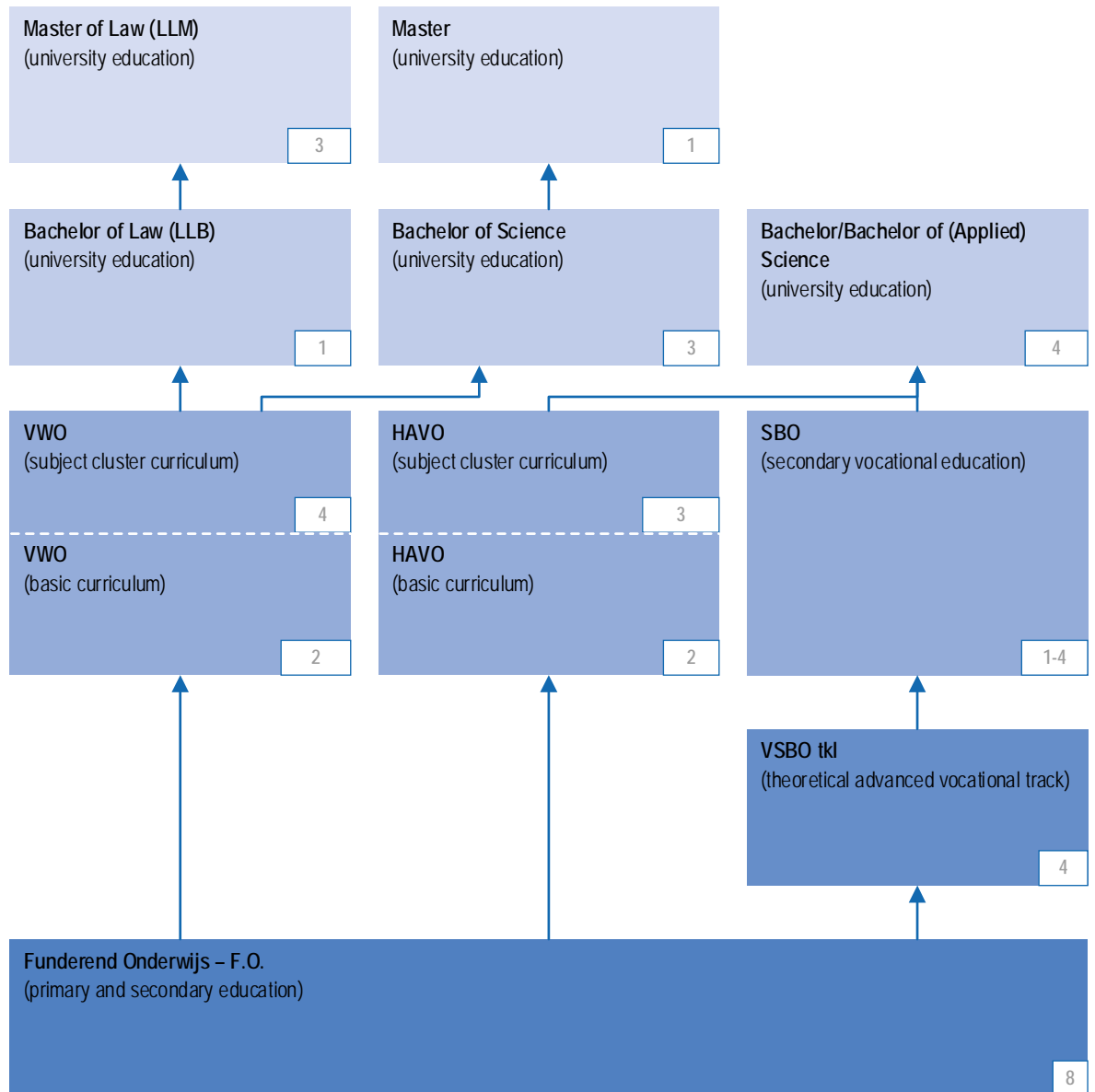
Disclaimer

We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in dit document.

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/cc/ voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

■ **Onderwijssysteem Curaçao, St. Maarten en de BES-eilanden**

0 Duur van de opleiding

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's die het meest voorkomen bij toelatingsverzoeken tot het hoger onderwijs. De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma	Nederlandse waardering en NLQF-niveau		EQF-niveau
VSBO-tkl/MAVO-diploma*	vmbo-t-diploma	2	2
HAVO-diploma*	havodiploma	4	4
VWO-diploma*	vwo-diploma	4+	4
<i>Certificate of Secondary Education (CXC-examen) met ten minste 5 vakken op het niveau van general en met de cijfers 1, 2 of 3 (St. Maarten, Caribbean Examination Council)</i>	ongeveer havodiploma	4	4
SBO-diploma (niveau 4) van de opleiding tot middenkaderfunctionaris	mbo-diploma (kwalificatieniveau 4)	4	4
<i>Associate of Arts (in Business/in General Liberal Arts)</i> (University of St. Martin)	mbo-diploma (kwalificatieniveau 2 of 3)	2/3	2/3
<i>Bachelor of Arts in Education</i> (University of St. Martin)	bachelorgraad in het hbo (lobo)	6	6
<i>Bachelor of Science</i> (University of Curaçao)	bachelorgraad in het wo	6	6
<i>Bachelor of Applied Science</i> (University of Curaçao)	bachelorgraad in het hbo	6	6
<i>Bachelor</i> (University of Curaçao)	bachelorgraad in het hbo in een technische richting	6	6
<i>Bachelor of Education</i> (University of Curaçao)	bachelorgraad in het hbo (lovo)	6	6
<i>Bachelor of Law</i> (University of Curaçao)	bachelorgraad in het wo	6	6
Akte van Bekwaamheid tot volledig bevoegd onderwijzer (Akademia Pedagógico Kòrsou)	bachelorgraad in het hbo (lobo)	6	6

* automatische erkenning

Getuigschrift Operatieassistent (Instituto pa Formashon den Enfermaria)	3 jaar hbo	6	6
Master of Law/Meester in de Rechten (University of Curaçao)	mastergraad in het wo	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan je geen rechten kunt ontlenen.
- NLOF = Nederlands kwalificatieraamwerk; EQF = Europees kwalificatieraamwerk.
- Het EQF/[NLOF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of -inhoud, maar over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.
- Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website: [onderwijssysteem Nederland](#).
- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ **Introductie**

De Nederlandse Antillen zijn op 10 oktober 2010 opgehouden te bestaan. De eilandengroep, bestaande uit de 5 eilanden Bonaire, Curaçao, St. Maarten, St. Eustatius en Saba, heeft een nieuwe bestuurlijke structuur gekregen binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Bonaire, St. Eustatius en Saba, ook bekend als de BES-eilanden, zijn bijzondere gemeentes van Nederland geworden. Ze maken nu deel uit van het Nederlandse staatsbestel, maar hebben wel een eigen Caribische status. Curaçao en Sint Maarten hebben de status van autonoom land binnen het Koninkrijk, vergelijkbaar met de status die in 1986 aan Aruba werd verleend.

Aruba, Curaçao, St. Maarten en Nederland (inclusief de BES-eilanden) vormen nu samen het Koninkrijk der Nederlanden. De tussenlaag van de regering en Staten van de Nederlandse Antillen is komen te vervallen. Curaçao en St. Maarten zijn thans verantwoordelijk voor hun eigen landsbestuur en wetgeving. De BES-eilanden zijn een openbaar lichaam, oftewel een bijzondere gemeente, van Nederland geworden en vallen rechtstreeks onder Nederlands bestuur.

De BES-eilanden hebben nu net als Nederlandse gemeenten een burgemeester, wethouder en gemeenteraad. Op deze eilanden wordt waar wenselijk en/of noodzakelijk geleidelijk de Nederlandse wetgeving ingevoerd, onder andere op het gebied van politie, belastingheffing, uitkeringen, volksgezondheid en onderwijs. Minstens één keer per jaar wordt een Koninkrijksconferentie georganiseerd, waar gesproken wordt over onder meer staatkundige ontwikkelingen. De BES-eilanden worden bestuurd door het lokale bestuur: de gezaghebber, het Bestuurscollege en de Eilandsraad. De leden worden gekozen voor een periode van 4 jaar.

Erkenning diploma's

In het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (1954) zijn de Koninkrijksaangelegenheden geregeld, waarbij ook zelfstandigheid in eigen aangelegenheden. Onderwijs behoort tot deze categorie. Op ministerieel niveau zijn tussen de voormalige Nederlandse Antillen, Aruba en Nederland in het verleden al afspraken gemaakt over de erkenning van de diploma's van het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Er is nog steeds sprake van automatische erkenning van het algemeen voortgezet onderwijs. Het secundair beroepsonderwijs van de voormalige Nederlandse Antillen wordt aangepast met het oog op een automatische erkenning door Nederland. Andere onderwijsdiploma's uit de voormalige Nederlandse Antillen worden in Nederland als buitenlandse getuigschriften behandeld.

Vóór de statutaire hervormingen in 2010 was de minister van Onderwijs van de Nederlandse Antillen verantwoordelijk voor het onderwijsbeleid. Het onderwijs van de Nederlandse Antillen was tot 2002 vastgelegd in de Landsverordeningen: voor leerlingen van 4 tot 12 jaar in de Landsverordeningen Kleuter- en Basisonderwijs, voor leerlingen van 12 tot ongeveer 18 jaar in de Landsverordening Voortgezet Onderwijs.

In 2002 is het Funderend Onderwijs (F.O.) ingevoerd dat leerlingen van 4 tot 15 jaar één onderwijstype laat doorlopen. In 2008 is de Landsverordening die het Secundair Beroepsonderwijs regelt, ingevoerd. Men is bezig om het hoger onderwijs wettelijk te regelen in een Landsverordening Hoger Onderwijs, ter vervanging van de Landsverordening Universiteit van de Nederlandse Antillen (LUNA) uit 1979.

De uitwerking van de staatkundige hervormingen op de wettelijke status van het onderwijs op de voormalige Nederlandse Antillen heeft (nog) niet plaatsgevonden. Naar verwachting zal de onderwijswetgeving op Curaçao en St. Maarten meer op afstand van de Nederlandse overheid komen te staan vanwege de eigen bestuurlijke structuur. De BES-eilanden daarentegen hebben nu, als bijzondere gemeentes, een Nederlandse minister die verantwoordelijk is voor het onderwijs.

Het onderwijssysteem van de voormalige Nederlandse Antillen is voor het grootste deel afgeleid van het Nederlandse systeem. Het wordt grotendeels door de overheid gefinancierd. Op de eilanden wordt zowel openbaar als bijzonder (voornamelijk katholiek) onderwijs gegeven.

Taal

De voormalige Nederlandse Antillen kennen drie officiële talen: het Nederlands, het Papiamentu en het Engels. In het primair onderwijs zijn Papiamentu en het Nederlands (Bonaire) respectievelijk het Engels en het Nederlands (St. Eustatius en Saba) de onderwijstalen. In de praktijk is op Saba het Engels de belangrijkste onderwijstaal en wordt Nederlands als apart vak gegeven.

In het voortgezet onderwijs op Bonaire en St. Eustatius is Nederlands de onderwijs- en eindexamentaal. Op Bonaire is Papiamentu een keuzevak. Op Saba is Engels de onderwijstaal, aangezien leerlingen hun middelbare schoolperiode afsluiten met het Engelstalige CXC-eindexamen. Nederlands is een apart vak en eindexamenvak.

Voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) geldt dat op alle 3 de eilanden de onderwijstaal en de examentaal Nederlands is. Voor niveau 1 en 2 kan het bevoegd gezag kiezen voor Engels (St. Eustatius en Saba) of Papiamentu (Bonaire) als onderwijs- en examentaal.

Het onderwijs is verplicht voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar.
Het academisch jaar loopt van begin augustus tot en met eind juni.

■ Basis- en voortgezet onderwijs

Het algemeen vormend voortgezet onderwijs kent een gelijksoortige differentiatie naar duur en moeilijkheidsgraad als in Nederland. Er is hier sprake van automatische erkenning, met uitzondering van de Engelstalige opleidingen.

Er zijn zowel publieke als particuliere scholen voor het voortgezet onderwijs. Publieke HAVO-/VWO-scholen op Curaçao zijn: het Maria Immaculata Lyceum, het Peter Stuyvesant College en het Raduphus College. Particuliere scholen zijn het Vespucci College, het Omega College en het Abel Tasman College.

Periode vóór 2002

Basisonderwijs

Het basisonderwijs omvatte het niet-verplichte kleuteronderwijs en het 6-jarige lager onderwijs (leeftijdscategorie 6 tot 12 jaar). Na het afronden van de lagere school kon de leerling naar het voortgezet onderwijs dat gesplitst was naar algemeen vormend en beroepsgericht onderwijs.

Voortgezet onderwijs

Het algemeen vormend onderwijs was ingedeeld in de nominaal 4-jarige MAVO (inclusief basisvorming), de 5-jarige HAVO (2 jaar basisvorming + 3 jaar bovenbouw) en het 6-jarige VWO (2 jaar basisvorming + 4 jaar bovenbouw). In 2003 is de MAVO als apart schooltype opgeheven en opgegaan in het VSBO (Voorbereidend Secundair Beroepsonderwijs; theoretische kaderleerweg).

Het niveau van het VSBO-tkl/MAVO-diploma is vergelijkbaar met dat van een vmbo-t-diploma in Nederland.

Leerlingen die voor het eindexamen van de MAVO zijn geslaagd kunnen doorstromen naar het vierde jaar van het nominaal 5-jarige hoger algemeen voortgezet onderwijs (HAVO). Na de basisvorming kunnen leerlingen ook rechtstreeks van de lagere school naar de eerste klas van de HAVO of het VWO doorstromen.

Het VWO is de hoogste opleiding op het niveau van het algemeen vormend voortgezet onderwijs. Het eindexamen van het VWO omvat 7 vakken en dat van de HAVO 6 vakken.

Het niveau van het HAVO-diploma is vergelijkbaar met dat van een havodiploma in Nederland.

Het niveau van het VWO-diploma is vergelijkbaar met dat van een vwo-diploma in Nederland.

De Nederlandse Antillen kennen een eigen landelijk examen voor het algemeen vormend voortgezet onderwijs. De op de Nederlandse Antillen behaalde MAVO-, HAVO- en VWO-diploma's worden in Nederland automatisch erkend.

St. Maarten kent zowel Nederlandstalig (HAVO en VWO) als Engelstalig algemeen vormend voortgezet onderwijs. De Engelstalige scholen (St. Dominic, St. Maarten Academy) bereiden de leerlingen voor op het examen van de *Caribbean Examination Council*. Het Milton Peters College is een Nederlandstalige scholengemeenschap. Het eiland Saba heeft hetzelfde type Engelstalig algemeen vormend onderwijs.

Het examen van de *Caribbean Examination Council* (CXC-examen) wordt op verschillende niveaus (*general*, *technical* en *basic*) afgenomen en wordt afgerond met het *Secondary Education Certificate*.

Het niveau van het CXC-examen met ten minste vijf vakken op het niveau van *general* en met de cijfers 1, 2 of 3 (waarbij 1 het hoogste is) is ongeveer vergelijkbaar met dat van een havodiploma in Nederland.

Curaçao kent ook particuliere Engelstalige middelbare scholen: The International School of Curaçao en The Curaçao American Preparatory School. Beide zijn geaccrediteerd door de *Southern Association of Colleges and Schools* (SACS) in de Verenigde Staten. De diploma's van beide scholen worden in Nederland behandeld als een Amerikaans diploma.

Bonaire heeft één scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs Liseo Boneriano (voorheen: Scholengemeenschap Bonaire, SGB). St. Eustatius heeft een school voor beroepsonderwijs, een MAVO en een school voor HAVO (Gwendolyn van Putten School). Saba heeft een Engelstalige school voor beroepsonderwijs (Saba Comprehensive School).

Beroepsgericht onderwijs

Het beroepsgericht onderwijs van de voormalige Nederlandse Antillen bestond uit beroepsvoorbereidend onderwijs (BVO) en middelbaar beroepsonderwijs (MBO).

Beroeps Voorbereidend Onderwijs (BVO)

Het BVO, dat in 2003 is opgehouden te bestaan, is ontstaan uit de integratie van het lager technisch onderwijs (LTO) en het economisch, toeristisch en administratief onderwijs (ETAO). Het BVO kende een basisvorming van 2 jaar en aansluitend een bovenbouw van 2 jaar.

Het BVO kende drie niveaus: BVO-A niveau dat praktisch gericht is; BVO-B met een iets hogere moeilijkheidsgraad. Vervolgens nog 2 jaar onderwijs voor het niveau BVO-D, tevens doorstroom-variant met aansluiting tot de MBO-opleidingen. Het BVO-D is gelijkwaardig aan het MAVO-diploma.

Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO)

Het MBO heeft een duur van 1 tot 4 jaar. De toelatingseis is het BVO-D, het LTS- of het MAVO-diploma. Er zijn 2 types: doorstudeervariant en praktijkvariant. Bij de eerste wordt er meer algemene vorming gegeven. De laatste fase van het MBO is een praktijkjaar, met een verplichte stage van 3 maanden tot 1 jaar.

Het middelbaar beroepsonderwijs wordt door zowel openbare scholen als particuliere scholen verzorgd. Het MBO-diploma (doorstudeervariant) van de middenkaderopleiding biedt toelating tot het hoger onderwijs.

Periode na 2002

Basis- en voortgezet onderwijs

Het kleuter- en lager onderwijs plus de basisvorming van het voortgezet onderwijs zijn samengevoegd tot het Funderend Onderwijs. Dit is een ononderbroken leerweg voor 4- tot 12-jarigen, verdeeld over 2 cycli van ieder 4 jaar. In het schooljaar 2002-2003 is de implementatie van de eerste cyclus (4- tot 8-jarigen) officieel ingegaan.

De HAVO en het VWO beginnen met een 2-jarige periode van basisvorming, gevolgd door een profielvoorbereidend jaar. De structuur van de bovenbouw is overeenkomstig die van Nederland met zijn vier profielen, met dien verstande dat in het gemeenschappelijk deel naast Engels en Nederlands ook het Papiamentó een verplicht vak is. Algemene natuurwetenschappen en algemene sociale wetenschappen maken onderdeel uit van het gemeenschappelijk deel. De profielenstructuur is ingevoerd in 2002 (met drie profielen) en gewijzigd naar Nederlands model in 2007.

Op Bonaire heeft zich het particuliere UNI-college gevestigd dat HAVO en VWO aanbiedt. De publieke SGB biedt vanaf 2006 naast VSBO en HAVO ook VWO aan. Op St. Eustatius biedt de Gwendolyn van Putten School VSBO- en HAVO-onderwijs aan. Op Saba bestaan geen scholen voor HAVO; er bestaat wel een school voor VSBO.

Vorbereidend Secundair Beroepsonderwijs (VSBO)

Het Vorbereidend Secundair Beroepsonderwijs (VSBO) is in de plaats gekomen van het beroepsvoorberedend onderwijs (BVO) en de MAVO. Het onderwijs aan de scholen voor VSBO omvat zolang het Funderend Onderwijs niet geheel is ingevoerd, een 2-jarige basisvorming en een 2-jarige periode van leerwegen in 3 sectoren: techniek, zorg & welzijn en economie. De leerwegen zijn: theoretisch kadergerichte leerweg (TKL), praktisch kadergerichte leerweg (PKL) en praktisch basisgerichte leerweg (PBL). Voor alle vakken in alle leerwegen worden centrale examens afgenomen. Het onderwijs in het VSBO is gericht op een naadloze aansluiting op het SBO. Doorstroming naar de HAVO is in een aantal gevallen nog wel mogelijk.

In het schooljaar 2002-2003 is het VSBO ingevoerd in het derde jaar, dus na de 2 jaar basisvorming.

Secundair Beroepsonderwijs (SBO)

Het Secundair Beroepsonderwijs (SBO) is ruimer van opzet dan het middelbaar beroepsonderwijs (MBO). Het strekt zich ook uit naar opleidingen waarvoor in principe geen diploma voorbereidend secundair beroepsonderwijs (VSBO) is vereist.

Het SBO kent twee leerwegen: werkend leren (WL) en lerend werken (LW) en 4 kwalificatieniveaus (assistent, beroepsbeoefenaar, vakfunctionaris en middenkaderfunctionaris). In het schooljaar 2004-2005 is het SBO geïntroduceerd. De opleidingen hebben een duur van 1 tot 4 jaar.

Het niveau van het SBO-diploma (niveau 4) van de opleiding tot middenkaderfunctionaris is vergelijkbaar met dat van een mbo-diploma op kwalificatieniveau 4.

Voor het VSBO-tkl, HAVO, VWO en diverse SBO-opleidingen bestaat de mogelijkheid dat leerlingen op de voormalige Nederlandse Antillen, overeenkomstig de Nederlandse staatsexamens, landsexamens afleggen.

University of St Martin

De University of St. Martin op St. Maarten – niet te verwarren met de niet-geaccrediteerde St. Martinus University op Curaçao – biedt Engelstalige

opleidingen aan, zowel op *associate*- als op bachelorniveau in samenwerking met universiteiten op andere Caribische eilanden. De 2-jarige opleidingen binnen het middelbaar beroepsonderwijs worden afgerond met de graad van *Associate of Arts*. Deze diplomahouders worden in eigen universiteit tot de aangeboden bacheloropleidingen toegelaten. De toelatingseis tot de *Associate of Arts* opleiding is het VSBO-*tkl*-diploma of het Amerikaanse *General Educational Development diploma* (GED-diploma).

Het niveau van de *Associate of Arts* van de University of St. Martin is vergelijkbaar met dat van een mbo-diploma op kwalificatieniveau 2 of 3, afhankelijk van de richting.

Na het behalen van de *Associate Degree* kunnen de studenten doorstromen in een 3- tot 4-jarige bacheloropleiding die verzorgd wordt met de St. Vincent University uit Canada of een bacheloropleiding die verzorgd wordt met de University of the Virgin Islands. Het zijn veelal middag-/avondopleidingen voor personen die al werken in het bedrijfsleven.

Informatie over de bachelorprogramma's van de University of St. Martin is te vinden onder het hoofdstuk [Hoger onderwijs](#).

The College of the Dutch Caribbean (CDC)

Het CDC is gevestigd op Curaçao en biedt (fulltime) Nederlandstalige beroepsopleidingen aan op SBO kwalificatieniveau 3 (nominaal 2 jaar) en kwalificatieniveau 4 (nominaal 3 jaar). Van een aantal van deze opleidingen bestaat ook een deeltijd variant. Met het SBO-3-diploma is het mogelijk om een vervolgopleiding te doen op SBO-4 niveau. Met het SBO-4-diploma is het mogelijk een hbo-opleiding te gaan doen of een bacheloropleiding aan de University of the Dutch Caribbean.

Andere instellingen die studieprogramma's op SBO/MBO-niveau verzorgen die erkend zijn door het ministerie van Onderwijs van Curaçao zijn: OTC (Opleiding Trainingen Curacao, N.V.); New Horizons/IPEA (Instituto pa Enseñansa pa Adulto) en Feffik (Fundashon pa edukashon di Fishi i Kapasitashon).

Toelating hoger onderwijs

Het HAVO-, VWO- en SBO-4-diploma bieden meestal toegang tot het hoger onderwijs. De toelatingsroute is afhankelijk van de opleiding die studenten willen volgen.

■ Hoger onderwijs

Curaçao, St. Maarten en de BES-eilanden kennen voornamelijk hoger beroepsgericht onderwijs. De University of Curaçao (UoC) – vóór november 2013 bekend als de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) – en de University of St. Martin (USM) zijn erkende instellingen (USM is gedeeltelijk erkend) en worden gesubsidieerd door de overheid. De University of the Dutch Caribbean is een door de overheid erkende instelling die niet wordt bekostigd door de overheid.

Op het eilandenrijk zijn ook 'offshore' universiteiten gevestigd, namelijk de American University of the Caribbean (AUC), St. James School of Medicine, St. Martin University, Xavier University School of Medicine (XUSOM), en de Saba University School of Medicine (SUSOM) die niet erkend zijn door het Departement van Onderwijs op Curaçao.

Voor wat betreft de laatste instelling, de SUSOM, heeft de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) in 2013 de door deze universiteit verzorgde opleiding *Master Doctor of Medicine* positief beoordeeld.

University of Curaçao

De University of Curaçao (UoC), die bij wet erkend is, is gevestigd op Curaçao en biedt zowel hoger beroepsgericht als wetenschappelijk onderwijs aan. Per september 2012 hebben 23 van de in totaal 26 opleidingen het traject van beoordeling door de NVAO doorlopen en het merendeel van de opleidingen heeft inmiddels een positieve beoordeling gekregen.

De onderwijstaal is het Nederlands met uitzondering van een aantal (Engelstalige) opleidingen, namelijk alle opleidingen van de Faculteit der Sociale Wetenschappen, de Techno MBA van de Faculteit der Technische Wetenschappen en de tweede- en eerstegraads lerarenopleidingen Engels van de Algemene Faculteit.

De UoC heeft 5 faculteiten:

- De Algemene Faculteit verzorgt tweedegraads lerarenopleidingen in het Nederlands, Engels, Papiamento en Spaans en de lerarenopleiding voor het Funderend Onderwijs (LOFO). De toelatingseis is het HAVO-diploma, een SBO/MBO-diploma niveau 4, of VWO-diploma. De nominale duur van de opleidingen is 4 jaar. Deze opleidingen worden afgerond met de graad van *Bachelor of Education*. De faculteit kent ook een 2-jarige opleiding tot leraar Papiamento. Op Bonaire biedt deze faculteit de lerarenopleiding Funderend Onderwijs (LOFO) aan.

Daarnaast verzorgt de Algemene Faculteit ook de beroepsgerichte masteropleidingen (eerstegraads lerarenopleidingen) in het Nederlands, Engels, Spaans en Papiamento. De toelatingseis is tenminste een diploma *Bachelor of Education* voor de betreffende taal, of een gelijkwaardig diploma

en werkzaam in het onderwijsveld. De nominale duur van de opleidingen is 2 jaar. Deze opleidingen worden afgerond met de graad van beroepsgerichte *Master of Education* met de eerstegraads bevoegdheid in de taal waarvoor men reeds een tweedegraads bevoegdheid had.

Sinds september 2012 wordt ook de nominaal 2-jarige beroepsgerichte masteropleiding *Special Educational Needs* aangeboden.

Het niveau van de *Bachelor of Education* is vergelijkbaar met dat van de bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs, lerarenopleiding voortgezet onderwijs.

- De Faculteit der Rechtsgeleerdheid verzorgt de wetenschappelijke opleiding in de rechten. De toelatingseis is het VWO-diploma. De nominale duur van de bacheloropleiding is 3 jaar en van de masteropleiding 1 jaar. De graad *Bachelor of Law* respectievelijk *Master of Law* (met ingang van het academisch jaar 2004-2005) wordt aan het eind van de opleiding verleend. Voor de invoering van de bachelor-masterstructuur was de te verlenen graad die van Meester in de Rechten.

Het niveau van de *Bachelor of Law* is vergelijkbaar met dat van de bachelorgraad in het wetenschappelijk onderwijs.

Het niveau van de *Master of Law/Meester in de Rechten* is vergelijkbaar met dat van de mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs.

- De Faculteit der Sociale en Economische Wetenschappen biedt zowel hoger beroepsgericht als wetenschappelijk onderwijs aan. De toelatingseis voor de hoger beroepsgerichte opleidingen is een SBO/MBO-diploma niveau 4, HAVO- of VWO-diploma. De nominale duur is 4 jaar. De opleidingen worden afgerond met de graad *Bachelor of Applied Science* met vermelding van de studierichting. De nominale duur van de wetenschappelijke studierichtingen *Accountancy & Controlling* en *Business & Economics* is 3 jaar. De toelatingseis is een VWO-diploma of een gelijkwaardig diploma. Deze opleidingen worden afgerond met de graad *Bachelor of Science*. De masteropleiding in *Accountancy* duurt nominaal 2 jaar en wordt afgerond met de mastergraad. In september 2012 startte de wetenschappelijke masteropleiding in *Business Management*.

Het niveau van de *Bachelor of Applied Science* is vergelijkbaar met dat van de graad van bachelor in het hoger beroepsonderwijs.

Het niveau van de *Bachelor of Science* is vergelijkbaar met dat van de bachelorgraad in het wetenschappelijk onderwijs.

- De Faculteit der Technische Wetenschappen biedt de volgende beroepsgerichte opleidingen aan op bachelorniveau: civiele techniek, bouwkunde, industriële technologie, informatie technologie & communicatie technologie en elektrische systemen. De toelatingseis is een HAVO-diploma met natuurkunde en wiskunde B, een MTS-diploma met HBO-doorstudeerpakket. De nominale duur van deze opleidingen is 4 jaar. De opleidingen worden afgerond met de graad van *Bachelor* met vermelding van de studierichting.
De Faculteit biedt ook een beroepsgerichte opleiding aan op masterniveau: Techno MBA voor professionals werkzaam in de technische wereld met een *Master of Science of Bachelor of Science*. Na afstuderen krijgen deze studenten de MBA-grad.

Het niveau van de graad van *Bachelor* is vergelijkbaar met dat van de bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs in een technische richting.

- De Faculteit Maatschappij en Gedragwetenschappen, die in 2008 van start ging, verzorgt de opleidingen die leiden tot de *Bachelor* en *Master Social Work*. De toelatingseis voor de *Bachelor Social Work* is minimaal het SBO/MBO-diploma niveau 4. De nominale studieduur is 4 jaar. De nominale studieduur voor de opleiding *Master Social Work* is 2 jaar; toelatingseis is een *Bachelor Social Work*, of aanverwant domein (bijvoorbeeld Maatschappelijk Werk, Cultureel Werk) met minimaal 3 jaar werkervaring.

De University of St. Martin (USM)

De 4-jarige opleiding tot onderwijzer, aangeboden door de University of St. Martin, geniet erkenning van het Departement van Onderwijs op Curaçao. Het aanvangsniveau is dat van het HAVO-diploma. De opleiding wordt afgerond met een *Bachelor of Arts in Education*.

Het niveau van de *Bachelor of Arts in Education* is vergelijkbaar met dat van de bachelorgraad in het hoger pedagogisch onderwijs, lerarenopleiding basisonderwijs.

The University of the Dutch Caribbean (UDC)

The University of the Dutch Caribbean (voorheen Zeelandia Opleidingen Groep) is gevestigd op Curaçao. UDC is erkend door de minister van Onderwijs van Curaçao.

De instelling biedt bacheloropleidingen aan in het hoger beroepsonderwijs. De toelatingseis is een minimaal een MBO/SBO-diploma niveau 4. De nominale duur van de opleidingen is 4 jaar. De onderwijstaal is Nederlands, maar bij internationale opleidingen is de onderwijstaal Engels. UDC biedt deze opleidingen zowel voltijds als deeltijds aan. De opleidingen worden afgerond met een door de minister van Onderwijs van Curaçao erkend Bachelor Getuigschrift.

UDC biedt de volgende opleidingen aan: Bedrijfseconomie (BE), Commerciële Economie (CE) Hoger Juridische Opleiding (HJO), Hoger Toeristisch & Recreatief Onderwijs (HTRO), International Business & Management Studies (IBMS). Daarnaast een 2-jarige opleiding in Bank- en Verzekeringsmanagement die leidt tot een *Associate Degree*.

In 2012 heeft het NVAO de kwaliteit van de nominaal 4-jarige opleiding bachelor *Business Administration* (voltijd en deeltijd) positief beoordeeld.

Het niveau van de bacheloropleidingen aan het UDC is vergelijkbaar met dat van de bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs (hbo).

Akademia Pedagógiko Kòrsou

De Akademia bood een hoger beroepsgerichte lerarenopleiding basisonderwijs aan. De toelatingseis was het HAVO-diploma, het A-certificaat voor kleuterleidster, de diploma's van het MTS en het MAO. De nominale opleidingsduur was 4 jaar en werd afgerond met het getuigschrift Akte van bekwaamheid volledig bevoegd onderwijzer. De opleiding wordt sinds augustus 2010 aangeboden door de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) onder de naam onder de naam LOFO (Lerarenopleiding voor het Funderend Onderwijs), lerarenopleiding voor primair en secundair onderwijs. De Akademia zelf is in hetzelfde jaar gefuseerd met de UNA. En sinds 2013 heet de UNA de University of Curaçao (UoC).

Het niveau van de Akte van bekwaamheid volledig bevoegd onderwijzer is vergelijkbaar met dat van de bachelorgraad van het hoger pedagogisch onderwijs, lerarenopleiding basisonderwijs.

Stichting HOGMA (stichting Hogere Opleidingen Gedrag en Maatschappij)

Met een ministeriële beschikking van de Minister van Onderwijs, Cultuur, Jeugd- en Sportzaken uit 1998, was de stichting HOGMA aangewezen voor het aanbieden van hogere beroepsopleidingen in de sociaal agogische sector. De toelatingseis was het SBO/MBO-diploma (niveau 4) of het HAVO-diploma. De nominale duur van de avondopleiding was 4 jaar. Het Diploma Hoger Beroepsonderwijs, Sociaal Agogische Beroepen werd verleend.

In 2008 is in samenspraak met de UNA besloten dat HOGMA geen nieuwe studenten meer zou aannemen voor deze opleidingen, omdat het eiland te klein is voor 2 opleidingsinstituten met ongeveer dezelfde opleidingen: de UNA is sinds 2008 de enige aanbieder van hogere beroepsopleidingen in de sociaal agogische sector. De opleidingen bij HOGMA zijn afgebouwd en in 2013 hebben de laatste studenten hun diploma van deze stichting ontvangen.

Instituto pa Formashon den Enfermeria (Stichting IFE)

Dit instituut verzorgt opleidingen in de richting zorg en welzijn op het niveau van zowel middelbaar als hoger beroepsonderwijs die in de voormalige Nederlandse Antillen erkend zijn. Daarnaast biedt het instituut een 3-jarige opleiding tot operatieassistent. De toelatingseis is het HAVO-diploma. Aan het eind van de opleiding wordt de beroepskwalificatie Operatieassistent verleend.

Het niveau van het getuigschrift Operatieassistent van Stichting IFE is vergelijkbaar met dat van 3 jaar hoger beroepsonderwijs.

Aan de Stichting IFE is voor een aantal opleidingen een Ministeriële Beschikking toegekend: de opleiding Doktersassistent (2009), HBO-Verpleegkundige (2012) en Spoedeisende Hulp Verpleegkundige (2012). Deze beschikking houdt in dat de opleidingen in Curaçao erkend zijn.

Curaçao Institute for Social and Economic Studies (CURISES) & Intercontinental University of the Caribbean (ICUC)

Het Curaçao Institute for Social and Economic Studies (CURISES), voorheen deel uitmakend van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA), werd in 2009 een onafhankelijk instituut. De Intercontinental University of the Caribbean (ICUC), opgericht door CURISES, heeft samenwerkingsverbanden tot stand gebracht met

een aantal erkende Nederlandse en Amerikaanse universiteiten. De volgende door CURISES aangeboden hogere beroepsopleidingen op bachelorniveau zijn erkend door het Departement van Onderwijs op Curaçao: *Business Administration in General Management*; *Business Administration in International Business*; *Business Administration in Hospitality and Tourism Management*; Accountancy en Douane Verificateur.

Het masterprogramma *Executive Master of Finance and Control* wordt aangeboden in samenwerking met de Vrije Universiteit (VU) en is geaccrediteerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO).

■ Beoordelingssystemen

De waarderingen lopen van 1 (zeer slecht) tot 10 (uitmuntend).

In cijfers	Omschrijving	Betekenis
10	Tien	Uitmuntend
9	Negen	Zeer goed
8	Acht	Goed
7	Zeven	Ruim voldoende
6	Zes	Voldoende
5	Vijf	Bijna voldoende
4	Vier	Onvoldoende
3	Drie	Zeer onvoldoende
2	Twee	Slecht
1	Een	Zeer slecht

■ Accreditatie en kwaliteitszorg

Een systeem van kwaliteitszorg voor het onderwijs op de voormalige Nederlandse Antillen was vastgelegd in een beleidsplan. Vanuit de overheid werd onderwijskwaliteit gegarandeerd door een deugdelijke onderwijswetgeving in combinatie met een goed functionerend toezichtorgaan (inspectie), externe kwaliteitsborging via centrale examens en toetsen (examenbureau) en accreditatie voor het hoger onderwijs. De University of Curaçao (UoC) verwacht dat al haar opleidingen in de toekomst door de Nederlands Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) geaccrediteerd zullen zijn.

■ Internationale verdragen

De regionale conventie over de erkenning van studies, diploma's en graden van het hoger onderwijs in Latijns-Amerika en het Caribische gebied (1974) is mede ondertekend door de voormalige Nederlandse Antillen.

■ Samenstelling dossier

De lay-out van de getuigschriften van het gesubsidieerde algemeen vormend voortgezet onderwijs is landelijk vastgesteld. Er wordt geen aparte cijferlijst uitgereikt, op het getuigschrift worden de eindexamencijfers vermeld. Bij de getuigschriften van het hoger onderwijs worden wel aparte cijferlijsten uitgereikt.

■ Lijst hogeronderwijsinstellingen

- [University of Curaçao](#) (UoC)
- [University of St. Martin](#) (USM)
- [University of the Dutch Caribbean](#) (UDC)
- [Instituto pa Formashon den Enfermeria](#) (Stichting IFE)
- [The Inter-Continental University for the Caribbean](#) (ICUC)

■ Handige websites

Curaçao

- [Website](#) van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport.
- [Contact](#) met (organisaties) van het ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport.
- [Informatie](#) over het Expertisecentrum voor Toetsen en Examens (E.T.E.).

St. Maarten

- [Webpagina](#) van het Departement van Onderwijs.
- [Contactgegevens](#) van de Division Public Education.

Bonaire

- [Website](#) van Openbaar Lichaam Bonaire (zie 'Onderwijs').
- [Contactgegevens](#) bestuur (o.a. Educatie en Welzijn).

St. Eustatius

- [Contactgegevens](#) van de [regering](#).

Algemeen

- [Website](#) van Caribbean Examinations Council (CXC).